

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1591

FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550

ISBN: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Fecr Yayınları

Yayın No | Publication Number: 968

Kitap Adı: Hz. Peygamber'in (sav) Hayatında Misvakın Yeri ve Önemi

Book Title: The Place and Importance of Siwak in the Life of Prophet Muhammad

ISBN: 978-625-5576-22-4

DOI: doi.org/10.70458/fcr.9786255576224

Yazar | Author: Zeynep Şura YILMAZ | orcid.org/0009-0008-7461-1898

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book – Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 116

Yayın Tarihi | Publication Date: Nisan | April 2025

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRH | İslam Teolojisi | Islam: theology

BISAC: REL062000 | Din / İslam / Tarih | Religion / Islam / History

THEMA: QRAM9 | İslami yaşam ve pratikler | Islamic life & practice

LC: BP223.Z8 M57 | Hz. Muhammed'in günlük yaşamı ve misvak kullanımı
| Muhammad-Personal life-Use of miswak

Atf Bilgisi | Cite as: Yılmaz, Zeynep Şura. *Hz. Peygamber'in (sav) Hayatında Misvakın Yeri ve Önemi* Ankara: Fecr Yayınları, 2025.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

H . Peygamber'in (sav) Hayatında Misvakın Yeri ve  nemi

Zeynep  ura YILMAZ

Ankara 2025

Yazar Hakkında | About the Author

Zeynep Şura YILMAZ

2000 yılında Tokat'ta doğdu. Üç çocuklu bir ailenin ilk çocuğu olarak dünyaya geldi. Eğitim hayatında İlköğrenimini Yağcımusa köyü İlkokulu'nda başladı. Daha sonra ortaöğrenimini ise Gazipaşa Ortaokulu'nda tamamladı. Lise öğrenimini Artova Anadolu Lisesi'nde sürdürerek mezun oldu.

2023 yılında Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun olarak lisans derecesini aldı. Lisans eğitiminin ardından, aynı üniversitede yüksek lisans eğitimi İslam tarihi ve sanatları alanında tamamladı.

She was born in 2000 in Tokat, Turkey. She is the eldest of three siblings. She began her primary education at Yağcımusa Village Primary School. She then completed her secondary education at Gazipaşa Middle School. She continued her high school education at Artova Anatolian High School and graduated from there.

In 2023, she graduated from Tokat Gaziosmanpaşa University Faculty of Theology and received her bachelor's degree. After her undergraduate education, she completed her master's degree in Islamic history and arts at the same university.

Kitap Hakkında

H. Peygamber'in (sav) Hayatında Misvakın Yeri ve Önemi

H. Peygamber'in (sav) hayatında misvakın araştırıldığı bu kitapta ağız ve diş temizliğinde kullanılan misvak tanıtılmıştır. Genellikle Arap toplumlarından kullanılması ile o toplumun tarihinde başka hangi ürünlerden istifade edildiği ve diğer toplumlarda ağız ve diş bakımında hangi aparatlardan yararlandığı araştırılmıştır. Bir diğer Araştırma konumuz ise H. Peygamber'in döneminde misvak kullanımının şekli araştırılacaktır. Bu sayede, H. Peygamber'in misvak kullanırken toplumdan farklı bir uygulama ortaya koyup koymadığı, yoksa mevcut olan uygulamayı sürdürüp ona yenilikler ekleyip eklemediği gibi sorulara cevap aramaktadır. H. Peygamber'in misvaka verdiği değeri sahâbeye yansıması ve sahâbenin misvakı nasıl değerlendiğini incelenmiştir. Misvakın sünnet bir uygulama oluşu ile sahâbeden sonra değişen siyasi, sosyal ve kültürel düşüncelerin misvaka yansımış olup alimler eserlerinde değerlendirilmiştir. Kitabımız sahâbeden sonraki alimlerin misvak hakkında nasıl bir çalışma orta koyduğunu yansıtmaktadır.

Dolayısıyla, bu kitap tarihi bir olgunun gerçeğini ortaya koymakla kalmayıp, aynı zamanda günlük hayatımızı kolaylaştırabilecek bir ürünün yeni gündeme getirilmesini amaçlamaktadır. Cumhuriyet döneminden itibaren Siyer ve alt dallarına dair birçok çalışma yapılmış olmasına rağmen, misvak üzerine tercümeler dışında ciddi bir çalışma yapılmadığı fark edilmiştir. Dolayısıyla oluşan boşluğun giderilmesi bu kitap ile hedeflenmektedir. Burada karşılaşılan en büyük zorluk, misvakla ilgili sağlam rivayetlerin de bulunmasıdır. Zayıf rivayetler hoş gelse de bir kısmı oldukça uç noktalarda olduğundan bu durum belirtilerek çalışmayı nihayete erdirmeyi ve amaç kısmındaki sorulara cevap aramayı hedeflemekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Siyer; Temizlik; Ağız Bakımı; Misvak

About the Book

The Place and Importance of Siwak in the Life of Prophet Muhammad

The aim of this study, which investigates the use of the miswak in the life of the Prophet Muhammad, the miswak, used for oral and dental hygiene, is introduced. The study examines its use primarily in Arab societies, the historical products these societies benefited from, and the tools used for oral and dental care in other societies. Another research topic is the examination of the way miswak was used during the time of Prophet Muhammad. Through this, the study seeks to answer questions such as whether the Prophet introduced a different practice when using the miswak compared to society, or whether he continued the existing practice while adding innovations to it. The study examines how the value the Prophet Muhammad (pbuh) placed on the miswak was reflected in the sahabah and how they regarded the miswak. As miswak became a sunnah practice, the changing political, social, and cultural thoughts after the time of the sahabah have influenced its use, and scholars have discussed this in their works. Our thesis reflects how the scholars after the sahabah contributed to the study of the miswak. Therefore, this thesis aims not only to reveal the truth of a historical phenomenon but also to bring attention to a product that could simplify our daily lives. Although many studies have been conducted on the biography of the Prophet Muhammad and its subfields since the Republic period, it has been noted that there has been no serious thesis work on the miswak, apart from translations. Thus, the goal of this thesis is to fill this gap. The greatest challenge encountered here is the presence of weak narrations regarding the miswak. While some of these weak narrations may seem appealing, certain ones are quite extreme. This issue will be addressed, and the study aims to reach its conclusion while seeking answers to the questions posed in the objectives section.

Keywords: Sirâh; Hygiene; Oral Care; Siwak

ÖN SÖZ

Bu kitapta, misvak kullanımının tarihsel ve kültürel boyutlarını ele almayı amaçlayan bir araştırmadır. Misvak, Arap dünyasında derin bir kültürel öneme sahip olup, İslâmi gelenekte ağız ve diş sağlığı açısından önemli bir yer tutmaktadır. Ancak, misvakın kullanımı yalnızca dini bir ritüel olmaktan öte, geçmişteki diğer ve bugünkü toplumlarda nasıl bir kültürel ve pratik değer taşıdığı üzerinde durulmuştur. Bu kitap, misvak kullanımını, sadece dini bir sembol değil, aynı zamanda tarihsel süreçteki evrimini de göz önüne alarak incelemeyi hedeflemektedir.

Çalışmanın ana konusu, misvak kullanımının İslâm öncesi Cahiliye döneminden başlayarak, Hz. Peygamber dönemi ve günümüzdeki etkilerini incelemektedir. Bu çalışmada, Hz. Peygamber'in hayatındaki dini boyutunun yanı sıra, misvakın gündelik yaşamındaki yerini ve rolünü de vurgulamayı amaçlamaktadır. Bu kitapta, nitel araştırma yöntemleri kullanılarak, siyer, hadis ve İslâm hukuku gibi temel kaynaklara başvurulmuş; ayrıca Şamile, İSAM ve internet veri tabanları gibi modern araçlar kullanılarak güvenilir verilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Misvakın tarihsel serüveni, günümüzdeki benzer araçlarla kıyaslanarak etkisi incelenmiştir. Bu sayede, misvak kullanımının yalnızca dini bir öğreti olmanın ötesinde, çok yönlü ve fonksiyonel bir gelenek olarak günümüze kadar nasıl devam ettiği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bu eserin ortaya çıkmasında bilgi ve tecrübesiyle bana yol gösteren, her aşamada desteklerini esirgemeyen değerli hocam Sayın Hakan Temir'e en içten teşekkürlerimi sunarım. Bu süreçte manevi desteğiyle daima yanımda olan aileme, özellikle sevgili babam Mehmet Yılmaz'a ve annem Serap Yılmaz'a gönülden teşekkür ederim. Ayrıca "Bâki kalan kubbede hoş bir sada imiş"

sözünü hayatımıza yansıtmamızı öğütleyen ve hayatımda derin izler bırakarak vefat eden kıymetli babaannem Rabia Yılmaz'ı rahmetle anıyor, bu çalışmayı kendisine ithaf ediyorum.

Çalışmamın faydalı olmasını ve istifade edenlerin sayısının çok olmasını temenni ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	7
ŞEKİLLER TABLOSU	11
KISALTMALAR.....	12

GİRİŞ	13
Kitabın Konusu.....	13
Kitabın Amacı.....	14
Yöntem ve Metot.....	15
Kaynaklar	17

BİRİNCİ BÖLÜM

MİSVAK'IN TANIMI VE TARİHİ SERENCAMI.....	27
1.1. Misvak'ın Tanımı, Türleri, Elde Ediliş Şekilleri ve Faydaları ..	27
1.1.1. Misvak'ın Tanımı	27
1.1.2. Misvak'ın Türleri.....	30
a. Erak (أراك).....	31
b. Zeytin Ağacı Dalları (شجرة الزيتون)	33
c. Hurma Ağacı (العُرجون)	34
d. İshil (الإسجل).....	36
e. el-Anm (العنم)	37
f. Şeker Kamışı (قصب السكر)	38
g. Meyan Kökü (أصول السوس).....	39
h. Mehleb Dalları (وعود المَحَلَب)	40
i. el-Bişâm (البشام)	41
j. İzhir Kökleri (عُروق الإذخر)	42
k. Akırakarha Dalları (عُقَد العاقِرَ قَرَحَا)	44
l. Öd Ağacı.....	45
m. Nim Ağacı (شجرة النيم)	46
n. Dut Ağacı (شجرة التوت).....	47
o. Şeftali Ağacı (شَجَرَة المِشْمِش)	47
p. Balsam/Bekâ Ağacı.....	49
r. Şeceretü'l-feres Ağacı	49

1.1.3. Misvak Olarak Kullanılması Tercih Edilmeyen Türler ve Alternatif Uygulamalar	50
1.1.4. Misvak'ın Elde Ediliş Şekli ve Hazırlanması	52
1.1.5. Misvak'ın Kullanım Tarifi	55
1.1.6. Misvak'ın Faydaları.....	60
1.1.6.1. Tıbbi Faydaları	60
1.1.6.2. Dinî ve Uhrevî Faydaları	63
1.1.6.3. Sosyal Faydaları	64
1.2. İslâm Öncesi Arap Toplumunda Ağız Bakımı.....	66
1.3. Diğer Toplumlarda Ağız-Diş Bakımı.....	69

İKİNCİ BÖLÜM

PEYGAMBER'İN (sav) HAYATINDA MİSVAKA VERDİĞİ

ÖNEM VE SAHÂBEYE ETKİSİ	73
2.1. Hz. Peygamber'in (sav) Hayatında Misvak	73
2.1.1. Misvaka Verdiği Önem.....	75
2.1.2. Kullanım Vakitleri.....	80
2.1.3. Hz. Peygamber'in Misvakı Kullanma Şekli	83
2.1.4. Benzetme ve Örneklendirme Aracı Olarak Kullanımı	86
2.1.5. Misvakın Sünnet Bir Uygulama Oluşu	88
2.2. Sahâbenin Misvakla Münasebeti	92

SONUÇ	97
--------------------	-----------

KAYNAKÇA	103
-----------------------	------------

DİZİN.....	115
-------------------	------------

ŞEKİLLER TABLOSU

Şekil 1: Erak Ağacı Görseli	32
Şekil 2: Zeytin Ağacı Görseli.....	33
Şekil 3: Hurma Ağacı.....	35
Şekil 4: İshil Bitkisi	36
Şekil 5: el-Anm Ağacı Dalı.....	37
Şekil 6: Şeker Kamışı Görseli	38
Şekil 7: Meyan Kökü Görseli.....	40
Şekil 8: Mehleb Dal ve Meyveleri	41
Şekil 9: Bişâm Ağacı Görseli	42
Şekil 10: İzhir Bitkisi	43
Şekil 11: Akırakarha Bitkisi	44
Şekil 12: Öd Ağacı Dalı	45
Şekil 13: Nim Ağacı	46
Şekil 14: Dut Ağacı Dalı.....	47
Şekil 15: Şeftali Ağacı Dalı	48
Şekil 16: Balsam Ağacı Dalı	49
Şekil 17: Şeceretü'l-Feres Ağacı	50
Şekil 18: Erak Ağacı Köklerinin Çıkarılışı.....	53
Şekil 19: Misvak Çubuğunun Kesilmiş Hali	53
Şekil 20: Ucu Acılan Misvakın Görseli.....	54
Şekil 21: Misvak Tozu.....	55
Şekil 22: Misvak yağı.....	55
Şekil 23: Ön Üst ve Ön Alt Dişlerin Temizlenmesi.....	57
Şekil 24: Arka Ön ve Alt Dişlerin Temizliği.....	58
Şekil 25: Azı Dişlerin Ön ve Arka Yüzlerinin Temizlenmesi	58

KISALTMALAR

b.	: Bin, İbn
bkz.	: Bakınız
bt.	: Bint
cc.	: Celle Celalühu
TDVİA.	: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
h.	: Hicrî
Hz.	: Hazreti
m.	: Miladî
nşr.	: Neşreden
ö.	: Ölüm tarihi
ra.	: Radıyallâhu anh/anhâ
sav.	: Sallallahu aleyhi ve sellem
Thk.	: Tahkik eden
ts.	: Tarihsiz
vd.	: Ve diğer(ler)i
yy.	: Yayın yeri yok.